

Fișa disciplinei

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Psihologie și Științe ale Educației
1.3 Departamentul	Psihopedagogie Specială
1.4 Domeniul de studii	Științe ale Educației
1.5 Ciclul de studii	Nivel licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Specializarea Psihopedagogie Specială / Profesor Psihopedagog Cod COR 263412, Logoped Cod COR 226603, Consilier școlar Cod COR 235903

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Psihologia clinică a persoanelor cu dizabilități (PLR2507)						
2.2 Titularul activităților de curs	Lect. Univ. Dr. Carmen Costea-Bărluțiu						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. Univ. Dr. Carmen Costea-Bărluțiu						
2.4 Anul de studiu	3	2.5 Semestrul	5	2.6 Tipul de evaluare	C	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					21
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat					6
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					69
3.8 Total ore pe semestru					125
3.9 Numărul de credite					5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Este indicată, dar nu obligatorie, parcurgerea disciplinelor: Psihologia generală și a personalității

	Introducere în psihiatrie Psihopedagogia tulburărilor emoționale și comportamentale
4.2 de competențe	Aplicarea metodelor de evaluare a tulburărilor clinice la copii, tineri, adulți și a disfuncțiilor la nivelul sistemului familial (scale, interviuri structurate)

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	videoproiector laptop imprimantă
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	videoproiector laptop

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	Evaluarea complexă (psiho-socio-pedagogică) a copiilor, tinerilor și adulților cu CES Facilitarea incluziunii școlare, profesionale și sociale a persoanelor cu CES
Competențe transversale	Aplicarea principiilor și a normelor de deontologie profesională fundamentate pe opțiuni valorice explicite în relație cu drepturile și demnitatea persoanelor cu diferite dizabilități Cooperarea eficientă în echipe de lucru profesionale, interdisciplinare, specifice desfășurării proiectelor și programelor din domeniu

7. Obiectivele disciplinei

7.1 Obiectivul general al disciplinei	– analiza semnificației clinice a dizabilității, a implicațiilor și consecințelor asupra sănătății mentale la nivel individual; – identificarea rolului serviciilor de sănătate mentală și a funcțiilor psihologului clinician în asistența persoanelor cu dizabilități și a familiilor acestora;

7.2 Obiectivele specifice	– analiza responsabilităților și competențelor necesare psihologului clinician; – discutarea codurilor etice a profesiei; – analiza modelelor cognitive și psihodinamice referitoare la sănătatea psihică, patologia psihică și tratamentul psihologic; – discutarea mecanismelor de adaptare la boală și dizabilitate; – analiza mecanismelor specifice adaptării la pierdere, doliu și moarte, în contextul dizabilității; – formarea unor abilități specifice diagnosticului și evaluării clinice a copilului și adultului cu dizabilități; – discutarea modelelor sănătății și bolii psihice; – analiza caracteristicilor categoriilor nosologice care apar cu frecvență ridicată în practică; – discutarea problemelor etice și legale din domeniul clinic, cu impact asupra abordării persoanelor cu dizabilități; – abordarea specificului cercetării în domeniul psihologiei clinice și a unor tipuri de design frecvent implementate în domeniu.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Istoricul dezvoltării psihologiei clinice. Definierea psihologiei clinice și relația acesteia cu alte domenii ale psihologiei.	prelegerea pe platforma Teams dezbateri	
2. Atitudinea clinică și responsabilitățile psihologului clinician. Competențe în psihologia clinică a adultului și copilului.	prelegerea pe platforma Teams exercițiul	
3. Factori de risc și reziliență în psihopatologie. Modele ale sănătății și bolii în psihologia clinică	expunerea interactivă pe platforma Teams	
4. Evaluare și diagnostic în psihologia clinică. Evaluarea clinică a persoanelor cu dizabilități	prelegerea pe platforma Teams exercițiul	
5. Interviu clinic – metodă de evaluare în psihologia clinică.	prelegerea pe platforma Teams analiza critică	
6. Rolul gândirii raționale și iraționale în psihopatologie. Modelul REBT al sănătății și bolii psihice.	prelegerea pe platforma Teams exercițiul	
7. Rolul îngrijorării și ruminației în psihopatologie.	dezbateri studiul de caz	
8. Tulburările anxioase – modele etiopatogenetice.	prelegerea pe platforma Teams analiza de caz	

9. Particularități cognitive, neurofiziologice și genetice ale tulburărilor anxioase la copii și adulți.	prelegerea pe platforma Teams studiul de caz	
10. Tulburări de dispoziție. Depresia – modele etiopatogenetice.	prelegerea pe platforma Teams studiul de caz	
11. Dezvoltarea reprezentării morții, a reacțiilor și atitudinilor față de moarte la copii.	prelegerea pe platforma Teams brainstorming-ul	
12. Tulburările uzului de substanță la copii și adolescenți.	prelegerea pe platforma Teams studiul de caz	
13. Fenomenul de burn-out în condițiile muncii cu persoane cu dizabilități severe și persoane cu boli cronice.	prelegerea pe platforma Teams studiul de caz	
14. Cercetarea în domeniul clinic: studii realizate pe cazuri individuale, studii de grup și studii la nivel de populație	prelegerea pe platforma Teams dezbateră	

Bibliografie

- Abi-Jaoude, E., Kideckel, D., Stephens, R., Lafreniere-Roula, M., Deutsch, J., Sandor, P. (2010). Tourette Syndrome: A Model of Integration, în Carlstedt, R.A. (ed.). *Handbook of Integrative Clinical Psychology, Psychiatry and Behavioral Medicine*, Springer Publishing Company, New York;
- Barker, C., Pistrang, N., Elliott, R. (2016). *Research Methods in Clinical Psychology. An Introduction for Students and Practitioners*, Wiley Blackwell, West Sussex;
- Barnes-Holmes, Y., Kavanagh, D., Murphy, C. (2016). Relational Frame Theory: Implications for Education and Developmental Disabilities, în Zettle, R.D., Hayes, S.C., Barnes-Holmes, D., Biglan, A. (eds.). *The Wiley Handbook of Contextual Behavioral Science*, Wiley Blackwell, West Sussex;
- Bassell Crowe, A. (2005). Recent History of Clinical Psychology, în Plante, T.G. (ed.). *Contemporary Clinical Psychology*, John Wiley&Sons, Inc., New Jersey;
- Beidel, D.C., Bulik, C.M., Stanley, M.A. (2012). *Abnormal Psychology*, Pearson Education Inc., Boston;
- Bennett, P. (2016). *Clinical Psychology. Psychopathology through the lifespan*, Open University Press, New York;
- Carnaby, S. (2014). Working with people with intellectual disabilities, în Llewelyn, S., Murphy, D. (eds.). *What is Clinical Psychology?*, 5th ed., Oxford University Press;
- Carr, A. (1999). *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology*, Brunner-Routledge;
- Cheshire, K., Pilgrim, D. (2004). *A Short Introduction to Clinical Psychology*, SAGE Publications, Londra;
- Costea-Bărluțiu, C. (2011). Atașamentul și starea de bine psihologică la vârsta adultă: asocierea cu stima de sine și singurătatea, în Milcu, M., Brate, A. (coord.), *Cercetări aplicative în educație, sănătate și științele sociale*, ed. Universitară, București, volumul conferinței Cercetarea modernă în psihologie: direcții și perspective, Sibiu, 3-5 iunie 2011;

- Davey, G.C.L., Wells, A. (2006). *Worry and its psychological disorders. Theory, Assessment and Treatment*, Wiley, West Sussex;
- David, D. (2006). Conceptualizarea clinică cognitiv-comportamentală, în David, D. (2006). *Relația terapeutică cognitiv-comportamentală*, în *Tratat de psihoterapie cognitive și comportamentale*, Ed. Polirom, Iași, p. 133-147
- David, D. (2006). *Psihologie clinică și psihoterapie. Fundamente*, Ed. Polirom, Iași
- Donohue, B., Tracy, K., Sheidow, A.J. (2005). Substance Use Disorders, în Plante, T.G. (ed.). *Contemporary Clinical Psychology*, John Wiley&Sons, Inc., New Jersey;
- Ellingsen, K.M., Boone, D., Chavis, L. (2016). Assessment Related to Developmental Disabilities and Psychological Disorders During Early Childhood, în Garro, A. (ed.). *Early Childhood Assessment in School and Clinical Child Psychology*, Springer, New York;
- Freeman, A., Felgoise, S.H., Davis, D.D. (2008). *Clinical Psychology: Integrating Science and Practice*, John Wiley&Sons, Inc., New Jersey;
- Hupp, S.D.A., Jewell, J.D., Reitman, D., LeBlanc, M. (2010). Competencies in Child Clinical Psychology, în Thomas, J.C., Hersen, M. (eds.). *Handbook of Clinical Psychology Competencies*, Springer, New York;
- Kowalski, R.M., Leary, M.R. (2004). *The Interface of Social and Clinical Psychology: Key Readings in Social Psychology*, Taylor and Francis, Routledge;
- Manuel, G. (2005). Foundations and Early History of Clinical Psychology, în Plante, T.G. (ed.). *Contemporary Clinical Psychology*, John Wiley&Sons, Inc., New Jersey;
- Miu, A.C., Visu-Petra, L. (2010). Anxiety Disorders in Children and Adults: A Cognitive, Neurophysiological and Genetic Characterization, în Carlstedt, R.A. (ed.). *Handbook of Integrative Clinical Psychology*, Psychiatry and Behavioral Medicine, Springer Publishing Company, New York;
- Moore, R.G., Garland, A. (2003). *Cognitive Therapy for Chronic and Persistent Depression*, John Wiley&Sons, Inc., New Jersey;
- Plante, T.G. (2005). *Contemporary Clinical Psychology*, 2nd ed., John Wiley & Sons, Inc.
- Roberts, M.C., Ilardi, S.S. (2003). *Handbook of Research Methods in Clinical Psychology*, Blackwell Publishing;
- Ryan, F. (2014). Working with addictions, în Llewelyn, S., Murphy, D. (eds.). *What is Clinical Psychology?*, 5th ed., Oxford University Press;
- Skolka, E. (2004). *Aspecte ale asistenței bolnavului în stadiul terminal. Posibilități, limite și dileme fundamentale*, Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca;
- Skolka, E. (2006). *Teorii explicative, modele și tehnici de intervenție în psihologia clinică și psihoterapie*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
- Školka, E. (2010): *Psihologia clinică a persoanelor cu dizabilități*. Suport de curs pentru anul II, ID, UBB, Secția Psihopedagogie Specială, Cluj-Napoca, format electronic
- Tryon, W.W. (2010). Competencies in Adult Clinical Psychology, în Thomas, J.C., Hersen, M. (eds.). *Handbook of Clinical Psychology Competencies*, Springer, New York.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Reglementări naționale și europene în domeniul psihologiei clinice și psihoterapiei.	dezbaterea	

2. Etica profesională în domeniul psihologiei clinice. Diversitatea umană în context clinic.	exercițiul brainstorming-ul	
3. Manuale de diagnostic a tulburărilor clinice. DSM – istoric, structură, limite. Schimbări apărute în DSM-V în definirea tulburărilor mentale.	dezbaterea analiza critică	
4. Diferență și devianță, tipic și atipic în comportamentul uman.	exercițiul jocul de rol	
5. Interviu clinic semi-structurat: design, tipuri de întrebări și specific în evaluarea persoanelor cu diferite dizabilități.	dezbaterea	
6. Cognații iraționale ale persoanelor cu dizabilități referitoare la propria dizabilitate.	exercițiul studiul de caz	
7. Evaluarea îngrijorării și gândirii negative. Utilizarea scalelor de evaluare în psihologia clinică	studiul de caz exercițiul	
8. Evaluarea tulburărilor anxioase la copii și adulți.	studiul de caz	
9. Specificul tulburărilor anxioase la persoanele cu diferite dizabilități.	studiul de caz	
10. Specificul tulburărilor depresive la persoanele cu dizabilități și familiile acestora.	studiul de caz	
11. Ideea suicidară și riscul suicidar la copil și adult.	studiul de caz exercițiul	
12. Uzul de substanțe și sănătatea mentală a copiilor și tinerilor cu dizabilități intelectuale: implicații pentru adaptare	dezbaterea	
13. Intervenții specifice pentru prevenirea instalării oboselii cronice și a burnout-ului la profesioniști și aparținători ai persoanelor cu dizabilități.	prelegerea dezbaterea brainstorming-ul	
14. Metode de cercetare în Psihologia Clinică: designul cu un singur de caz și designuri de cercetare la nivel de grup	analiza critică dezbaterea brainstorming-ul	

Bibliografie

- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.), Arlington, VA, American Psychiatric Publishing;
- Arnaut, G.L.Y., Hill, D.A. (2010). Ethical and Legal Issues, în Thomas, J.C., Hersen, M. (eds.). *Handbook of Clinical Psychology Competencies*, Springer, New York;
- Asociația Psihiatrilor Liber din România (2000). *Manual pentru diagnosticul și statistica tulburărilor mentale (DSM IV TR)*;
- Carlstedt, R.A. (2010). Integrative Multimodel Assessment and Intervention: A Clinical Protocol, în Carlstedt, R.A. (ed.). *Handbook of Integrative Clinical Psychology, Psychiatry and Behavioral Medicine*, Springer Publishing Company, New York;
- Carr, A. (1997). *Somatic Problems, Child and Adolescent Clinical Psychology: A Contextual Approach*, Psychology University College Dublin;
- Costea-Bărluțiu, C., Cucicea, T. (2016). Potential Risk and Protective Factors for Substance Abuse in a Teenager with Intellectual Disability: Case Description, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, 61(1), p. 15-26;

- Dafinoiu, I. (2002). *Interviul clinic, în Personalitatea. Metode calitative de abordare. Observația și interviul*, Ed. Polirom, Iași;
- Davey, G.C.L., Wells, A. (2006). *Worry and its Psychological Disorders: Theory, Assessment and Treatment*, John Wiley & Sons, West Sussex;
- David, D. (2006). *Psihologie clinică și psihoterapie*, Ed. Polirom, Iași;
- De Raedt, R. (2015). A Neurocognitive Approach to Major Depressive Disorder: Combining Biological and Cognitive Interventions, în Mohlman, J., Deckersbach, T., Weissman, A.S. (eds.). *From Symptom to Synapse. A Neurocognitive Perspective on Clinical Psychology*, Routledge, New York;
- Deveney, C.M. (2015). Neurocognitive Perspectives on Anxiety and Related Disorders, în Mohlman, J., Deckersbach, T., Weissman, A.S. (eds.). *From Symptom to Synapse. A Neurocognitive Perspective on Clinical Psychology*, Routledge, New York;
- Gorka, S.M., Chan, Y., Daughters, S.B. (2015). The Neurocognitive View of Substance Use Disorders, în Mohlman, J., Deckersbach, T., Weissman, A.S. (eds.). *From Symptom to Synapse. A Neurocognitive Perspective on Clinical Psychology*, Routledge, New York;
- Hook, J.N., Hodges, E.K., Segal, D.L., Coolidge, F.L. (2010). Clinical Interviewing with Adults, în Thomas, J.C., Hersen, M. (eds.). *Handbook of Clinical Psychology Competencies*, Springer, New York;
- Ionescu, Ș.; Jacquet, M.M.; Lhote, C. (2002): Douăzeci și nouă de mecanisme de apărare, în *Mecanismele de apărare. Teorie și aspecte clinice*, Ed. Polirom, Iași, p. 121-306;
- L'Abate, L. (2015). *Concreteness and Specificity in Clinical Psychology. Evaluations and Interventions*, Springer, New York;
- Laplache, J; Pontalis, J.B. (1994). *Vocabularul psihanalizei*, Ed. Humanitas, București;
- Lilienfeld, S.O., Lynn, S.J., Lohr, J.M. (2015). Science and Pseudoscience in Clinical Psychology: Initial Thoughts, Reflections, and Considerations, în Lilienfeld, S.O., Lynn, S.J., Lohr, J.M. (eds.). *Science and Pseudoscience in Clinical Psychology*, The Guilford Press, New York;
- Rapee, R.M., Wignall, A., Hudson, J.L., Schniering, C.A. (2009). *Tratamentul anxietății la copii și adolescenți*, ASCR, Cluj-Napoca;
- Rolls, G. (2010). *Classic case studies in psychology*, Bookpoint Ltd.;
- Roșan, A., Costea-Bărluțiu, C. (2013). Associations between callous-unemotional traits, aggression and psychopathology in detained adolescent males, în *Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies*, XIII(2), p. 397-407;
- Školka, E. (2003): The Adult's Image and Attitude Toward Death in *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Psychologia-Pedagogia*, XLVIII,1, Cluj-Napoca;
- Skolka, E. (2006). *Teorii explicative, modele și tehnici de intervenție în psihologia clinică și psihoterapie*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
- Školka, E.(2008): *Psihologia clinică a persoanelor cu dizabilități*. Suport de curs ID, Univ. Babeș-Bolyai, Cluj Napoca;
- Young, J.C., Davidson, J.A., Gross, A.M. (2010). Clinical Interviewing with Children, în Thomas, J.C., Hersen, M. (eds.). *Handbook of Clinical Psychology Competencies*, Springer, New York;
- Colegiul Psihologilor din România, www.alegericpr.ro

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității academice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile disciplinei sunt selectate din surse bibliografice de ultimă oră, cu maximă relevanță pentru domeniu, iar temele și exercițiile de seminar vizează realizarea legăturii dintre teorie și practica terapeutică. Abordarea teoriei este bazată pe expectanțele reprezentanților comunității științifice, respectiv sunt prezentate modele de intervenție bazate pe dovezi științifice. Studenții sunt familiarizați cu gândirea în termenii strategiilor specifice psihologiei clinice, aplicate în contextul dizabilității. Disciplina vizează, pe de o parte, abilitarea studenților pentru a recunoaște ca psihopedagogi practicieni eventualele tulburări psihice la persoane cu dizabilități. De asemenea, disciplina vizează abilitarea studenților pentru a identifica persoanele cu dizabilități care necesită evaluare complexă a sănătății mentale, precum și evaluarea diferitelor semne și simptome specifice unor categorii nosologice specifice. Disciplina oferă studenților deschidere spre formarea în psihoterapie, domeniu relativ nou pe piața muncii. Studenții vor dobândi, pe lângă cunoștințe teoretice, abilități practice de utilizare și construcție a unor instrumente de evaluare în domeniul clinic.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	colocviu	examen scris pe platforma Teams	60,00%
10.5 Seminar/laborator	tema de seminar (proiect)	prezentare orală pe platforma Teams	30,00%
	oficiu		10%

10.6 Standard minim de performanță

- definirea corectă a conceptelor specifice domeniului;
- utilizarea corectă a conceptelor din domeniu, exemplificarea și operaționalizarea termenilor de specialitate;
- identificarea principalelor caracteristici ale tulburărilor clinice discutate, în termenii paradigmelor propuse;
- utilizarea manualului de diagnostic a tulburărilor mentale;
- aplicarea practică a unor metode și tehnici de evaluare clinică;

Data completării
22.09.2020

Semnătura titularului de curs
Lect.Univ.Dr. Carmen Costea-Bărluțiu

Semnătura titularului de seminar
Lect.Univ.Dr. Carmen Costea-Bărluțiu

Data avizării în departament
23.09.2020

Semnătura directorului de departament
Prof. univ. dr. Adrian Marian ROȘAN